

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/58/2019
Identifikačné číslo spisu: 8018200395
Dátum vydania rozhodnutia: 30. marca 2022
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:8018200395.5

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej (sudca spravodajca) a členov senátu JUDr. Jany Martinčekovej a Mgr. Michala Novotného, v právnej veci žalobcu Y.. R. H., trvale bytom Q., V. XXX/XX, zastúpeného Advokátskou kanceláriou ŠKODLER & PARTNERS, s.r.o., so sídlom Bratislava, Dobšinského 12, proti žalovanej Sociálnej poisťovni, ústredie Bratislava, ul. 29. augusta č. 8-10, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej zo dňa 10. mája 2018, číslo: 27015-3/2018-BA, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove, č. k. 4Sa/16/2018-40 zo dňa 24. januára 2019, t a k t o

r o z h o d o l :

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove, č. k. 4Sa/16/2018-40 zo dňa 24. januára 2019 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě l š i e k o n a n i e .

O d ō v o d n e n i e

I.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Prešove (ďalej len „správny súd“) rozsudkom, č.k. 4Sa/16/2018-40 zo dňa 24. januára 2019 (ďalej len „napadnutý rozsudok“), postupom podľa § 191 písm. c/, d/ zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“) zrušil napadnuté rozhodnutie žalovanej číslo: 27015-3/2018-BA zo dňa 10. 05. 2018, ktorým odvolanie žalobcu v celom rozsahu zamietla a napadnuté rozhodnutie prvostupňového orgánu potvrdila. Prvostupňový správny orgán svojim rozhodnutím č. 26006-3/2017-HE. 700-85/2017 zo dňa 6.11.2017 rozhodol o tom, že samostatne zárobkovo činná osoba (ďalej len „SZČO“) Y.. R. H. (žalobcovi) nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30. júna 2006 ale zaniklo 30.6.2008. O náhrade trov konania rozhodol krajský súd poukazom na ust. § 167 S.s.p. tak, že úspešnému žalobcovi bola voči žalovanej priznaná ich úplná náhrada.

2. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu preskúmal v intenciách zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 5 písm. c/ zák. účinného od 1. januára 2004 do 31. júla 2006, § 5 písm. c/ v znení zák. č. 310/2006 Z. z. účinného od 1. augusta 2006 do 31. decembra 2010, § 14 ods. 1 písm. b/ zák. č. 439/2004 Z. z. účinného od 1. januára 2005 do 31. decembra 2007, § 14 ods. 1 písm. b/ v znení zák. č. 555/2007 účinného od 1. januára 2008 do 31. decembra 2010, § 15 ods. 1 písm. b/ v znení zákona účinného od 1. januára 2004 do 31. júla 2006, § 15 ods. 1 písm. b/ zákona v znení zákona č. 310/2006 Z. z. účinného od 1. augusta 2006 do 31. decembra 2007, § 15 ods. 1 písm. b/ zákona v znení zák. č. 555/2007 Z. z. účinného od 1.1.2008, § 21 ods. 1, § 138 ods. 10 zákona v znení zákona 439/2004 Z. z. účinného od 1. januára 2005 do 31. decembra 2007, ako i v intenciách zákona č. 578/2004 Z. z. citujúc právnu úpravu ustanovenia v § 3 ods. 4 písm. c/, § 10 ods. 1, 2, § 68 ods. 1 písm. a/ postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej v tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, upravujúcej správnu žalobu v sociálnych veciach, za primeraného použitia ustanovení o všeobecnej správnej žalobe podľa prvej hlavy tretej časti S.s.p. a dospel k záveru, že rozhodnutie žalovanej je potrebné poukazom na ust. § 191 ods. 1 písm. c/ a d/ S.s.p. zrušiť.

3. Krajský súd mal za to, že žalovaná sa v odôvodnení svojho rozhodnutia náležitým spôsobom nevysporiadala s odvolacou námietkou žalobcu proti rozhodnutiu pobočky Humenné, v ktorom žalobca poukázal, že licencia L1A je dokladom o odbornej spôsobilosti nepovolením, na základe ktorého je možné dosahovať zdaniteľný príjem ako SZČO. Uviedol, že licencia L1A neobsahuje údaje, s ktorými legislatíva spája povolenie na výkon SZČO, pretože neobsahuje také údaje ako je obchodné meno, identifikačné číslo, miesto podnikania a pod. Dohoda o poskytovaní údajov z registra Slovenskej lekárskej komory uzatvorená medzi Sociálnou poisťovňou a Slovenskou lekárskou komorou je dohoda uzatvorená podľa § 51 Občianskeho zákonníka ako nepomenovaná zmluva a ide o zmluvu súkromného charakteru, nie verejného charakteru. Podľa názoru krajského súdu samotná existencia licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárah, v odbore všeobecné lekárstvo je len podkladom pre výkon odbornej činnosti.

4. Krajský súd poukázal na to, že žalovaná nedostatočným spôsobom odôvodnila skutočnosť, že žalobca je podľa jej názoru v zmysle § 5 písm. c/ zákona považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu v období od 30.06.2006 do 30.06.2008 s poukazom, že rozhodnutie Prešovského samosprávneho kraja č. j. 7810/2004/OZ-JUR zo dňa 23.12.2004, ktorým bolo žalobcovi povolené poskytovať zdravotnú starostlivosť v neštátnom zdravotníckom zariadení - ambulancie v odbore všeobecné lekárstvo, bolo dňom 30.06.2006 zrušené. Stotožnil sa s námietkou žalobcu, že na zaradenie fyzickej osoby do pozície SZČO na účely povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia nepostačuje iba prekročenie, resp. neprekročenie zákonom stanovenej hranice príjmu, ale je nevyhnutné, aby boli súčasne splnené aj ďalšie podmienky, a to najmä podmienka, že v rozhodnom čase musí existovať aj samostatné oprávnenie, dosahovanie príjmu z podnikania alebo príjmu z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa zákona o dani z príjmov a zároveň subjekt musí byť registrovaný aj na príslušnom Daňovom úrade na dosahovanie týchto príjmov. Žalobca v období od 30.06.2006 do 30.06.2008 nedisponoval samostatným oprávnením na dosahovanie príjmu z podnikania alebo z príjmu z inej samostatnej zárobkovej činnosti, ani nebol registrovaný na príslušnom Daňovom úrade, čo potvrdzuje aj potvrdenie Daňového úradu Prešov pobočka Humenné zo dňa 01.06.2018, že žalobca bol od 02.12.1994 do 30.06.2006 registrovaný, pridelené daňové identifikačné číslo XXXXXXXXXXXX, predmet činnosti NACE 86.21.0 činnosti všeobecnej lekárskej praxe. Pozícia žalobcu ako SZČO vo vzťahu k Sociálnej poisťovni, pobočka Humenné bola ukončená ku dňu 30.06.2006 odhláškou z povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia SZČO a rovnako aj zrušením rozhodnutia Prešovského samosprávneho kraja o povolení poskytovať zdravotnú starostlivosť v neštátnom zdravotníckom zariadení žalobcovi ku dňu 30.06.2006, s poukazom na skutočnosť, že Úradom pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou mu bol zrušený kód poskytovateľa zdravotnej starostlivosti. Správca dane mu zrušil registráciu pre daň z príjmu a od 01.07.2006 žalobca riadne a včas odvádza odvody Sociálneho poistenia ako zamestnanec obchodnej spoločnosti JUDUMET s.r.o.

5. Vo vzťahu k námietke žalobcu, že pobočka Sociálnej poisťovne ako prvostupňový správny orgán mu neoznámil začatie nedávkového konania krajský súd poukázal, že žiadne ustanovenie zákona č.

461/2003 Z. z. o sociálnom poistení neukladá Sociálnej poisťovni takýto procesný úkon vykonať, avšak podľa názoru krajského súdu v zmysle § 195 ods. 1 zákona, tak pobočka môže konať iba za predpokladu, že má dostatok podkladov na presné a úplné zistenie skutočného stavu veci. Bol toho názoru, že oznámenie úmyslu začať nedávkové konanie z vlastného podnetu pobočky by na rýchlosť a efektívnosť jej konania nemal vplyv. Práve naopak, pobočka by sa v rámci konania mohla vyrovnávať s námietkami účastníka administratívneho konania, čím by sa v mnohých prípadoch predišlo odvolaciemu konaniu. Správny súd mal za to, že súčasťou odôvodnenia rozhodnutia je rekapitulácia vyjadrení účastníka konania a zaoberania sa všetkými dôkazmi, či už v jeho prospech alebo v neprospech účastníka konania, čo spôsobuje nezákonnosť tohto rozhodnutia.

6. Krajský súd mal za to, že žalovaná nedostatočným spôsobom odôvodnila skutočnosť, že žalobca je podľa jej názoru v zmysle § 5 písm. c/ zákona považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu v období od 30.júna 2006 do 30. júna 2008 s poukazom, že rozhodnutie Prešovského samosprávneho kraja zo dňa 23.decembra 2004 č.j.: 7810/2004/OZ-JUR, ktorým bolo žalobcovi povolené poskytovať zdravotnú starostlivosť v neštátnom zdravotníckom zariadení - ambulancii v odbore všeobecné lekárstvo, bolo dňom 30.júna 2006 rozhodnutím Prešovského samosprávneho kraja zo dňa 02. mája 2006 č.3334/2006/OZ-CUP zrušené.

7. Podľa názoru krajského súdu samotná existencia licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárov v odbore všeobecné lekárstvo je len podkladom pre výkon odbornej činnosti. Žalovaná sa v odôvodnení svojho rozhodnutia vôbec žiadnym spôsobom nevysporiadala s odvolacou námietkou žalobcu proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, pobočky Humenné, v ktorom žalobca poukázal, že licencia L1A je dokladom o odbornej spôsobilosti, nie povolením, na základe ktorého je možné dosahovať zdaniteľný príjem ako SZČO. Licencia L1A neobsahuje údaje, z ktorými legislatíva spája povolenie na výkon SZČO, pretože neobsahuje také údaje ako je obchodné meno, identifikačné číslo, miesto podnikania a pod. Dohoda o poskytovaní údajov z registra Slovenskej lekárskej komory uzatvorená medzi sociálnou poisťovňou a Slovenskou lekárskou komorou je dohoda uzatvorená podľa § 51 Občianskeho zákonníka ako nepomenovaná zmluva a ide o zmluvu súkromného charakteru, nie verejného charakteru. Stotožnil sa s námietkou žalobcu uvedenou v odvolaní proti rozhodnutiu pobočky, že na zaradenie fyzickej osoby do pozície SZČO na účely povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia nepostačuje iba prekročenie, resp. neprekročenie zákonom stanovenej hranice príjmu, ale je nevyhnutné, aby boli súčasne splnené aj ďalšie podmienky, a to najmä podmienka, že v rozhodnom čase musí existovať aj samotné oprávnenie na dosahovanie príjmu z podnikania alebo príjmu z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa zákona o dani z príjmov a zároveň subjekt musí byť registrovaný aj na príslušnom daňovom úrade na dosahovanie takýchto príjmov. Žalobca v období od 30.júna 2006 do 30. júna 2008 nedisponoval samostatným oprávnením na dosahovanie príjmu z podnikania alebo z príjmu z inej samostatne zárobkovej činnosti, nebol ani registrovaný na príslušnom daňovom úrade. Pozícia žalobcu ako SZČO vo vzťahu k Sociálnej poisťovni, pobočka Humenné bola ukončená k 30.06.2006 odhláškou z povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia a rovnako aj zrušením rozhodnutia Prešovského samosprávneho kraja zo dňa 23.decembra 2004 č.j.: 7810/2004/OZ-JUR, ktorým bolo žalobcovi povolené poskytovať zdravotnú starostlivosť v neštátnom zdravotníckom zariadení - ambulancii v odbore všeobecné lekárstvo dňom 30.júna 2006, rozhodnutím Prešovského samosprávneho kraja zo dňa 02. mája 2006 č.3334/2006/OZ-CUP.

8. K námietke žalobcu, že Sociálna poisťovňa postupovala v rozpore so Správnym poriadkom krajský súd poukázal, že zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (zákon) explicitne vylučuje v § 272 ods. 1 uplatňovanie Správneho poriadku vo veciach sociálneho poistenia. V právnej úprave konania vo veciach sociálneho poistenia, ktoré je osobitným konaním je zohľadnený špecifický charakter nositeľa tohto poistenia, t. j. Sociálnej poisťovne ako verejnoprávnej inštitúcie. Poklady potrebné na presné a úplné zistenie skutočného stavu veci sú upravené v § 195 zákona.

9. Vzhľadom na uvedené skutočnosti krajský súd rozhodnutie žalovanej poukazom na ust. § 191 písm. c/ a d/ S.s.p. zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie. V ďalšom konaní uložil žalovanej povinnosť v súlade s § 209 zákona v odôvodnení nového rozhodnutia uviesť, ktoré skutočnosti boli podkladom na

rozhodnutie, akými úvahami bola vedená pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov na ktorých základe rozhodovala. V tejto súvislosti správny súd poukázal na právny názor vyslovený v rozsudku Najvyššieho súdu SR 10Sžso/31/2014, podľa ktorého ... „keďže rozhodnutie správneho orgánu vydaného v správnom konaní predstavuje aplikáciu hmotnoprávnej normy, podmienkou je súlad s predpismi hmotného práva, na základe ktorých je vydávané. Obdobne rozhodnutie musí byť v súlade s predpismi procesného práva, ktoré zabezpečujú uplatnenie zásady zákonnosti a vecnej správnosti v procese rozhodovania. Najdôležitejšou súčasťou rozhodnutia je výrok, pretože obsahuje rozhodnutie vo veci, ktorá musí byť jednoznačne špecifikovaná. Iba vo výroku rozhodnutia možno vysloviť vznik, zmenu alebo zánik individuálneho právneho aktu, ktorým sa zakladajú práva, určujú povinnosti, prípadne menia právne vzťahy. V tejto časti rozhodnutia sa tiež autoritatívne deklarujú určité právne stavy. Výrok však musí byť formulovaný presne, určito, stručne a musí úplne vyjadrovať vyriešenie veci, ktorá je predmetom správneho konania. Z výroku musí byť predovšetkým zrejmé, čo bolo predmetom rozhodovania, na základe akého právneho predpisu ktorého ustanovenia správny orgán rozhodoval.“

II.

Kasačná sťažnosť žalovanej proti rozsudku krajského súdu

10. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podala žalovaná v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť. V dôvodoch kasačnej sťažnosti namietala, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ S.s.p) Navrhovala, aby najvyšší súd rozsudok Krajského súdu v Prešove, č. k. 4Sa/16/2018-40 zo dňa 24. januára 2019 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

11. Žalovaná nesúhlasila s právnym názorom prezentovaným v odôvodnení rozhodnutia krajského súdu a tento považovala za nesprávny. Naďalej zastávala názor, že žalobcovi, ktorý bol v spornom období držiteľom licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (L1A/PO/0789/06) nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie SZČO dňa 30. júna 2006 a zaniklo dňa 30. júna 2008.

12. Nestotožnila sa s názorom krajského súdu, že licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe je len podkladom pre výkon odbornej činnosti. Tvrdila, že priamo zo zákona č. 578/2004 Z. z. vyplýva, že držiteľ licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (L1A) (§68 ods. 1 písm. a) je oprávnený vykonávať zdravotnícke povolanie (§3 ods. 4 písm. c) a poskytovať zdravotnú starostlivosť (§4 písm. b) v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ, alebo na inom mieste ako v zdravotníckom zariadení (§10 ods. 2) a dosahovať príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa § 6 zák. č. 595/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov.

13. Žalovaná vychádzajúc z ust. § 3 ods. 4 a § 10 ods. 1 zák. č. 578/2004 Z. z. zotrvala i naďalej na názore, že licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§68 ods. 1 písm. a) vykonávanej podľa ust. § 10 zák. č. 578/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov, označovaná ako L1A, na základe ktorej môžu samostatnú zdravotnícku prax vykonávať zdravotnícki pracovníci napr. v povolani lekárov, logopédov, psychológov, sa považuje za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu a zakladá držiteľovi tejto licencie status SZČO na účely sociálneho poistenia podľa § 5 písm. c) zák. č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. decembra 2010. Na podporu opätovne žalovaná poukázala na list ministra práce, sociálnych vecí a rodiny SR, č. 7410/2017-M OPVA-14483 zo dňa 20.4.2017.

14. Žalovaná sa odvolávala aj na to, že registrácia podľa osobitného predpisu, t.j. podľa zák. č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov na príslušnom daňovom úrade bola rozhodujúca na posúdenie právneho postavenia SZČO až od 1.1.2011 do 30.6.2014. (§ 5 zák. č. 461/2003 Z. z. v znení zák. č. 543/2010 Z. z.) Preto zastávala žalovaná názor, že na posúdenie zákonnosti napadnutého rozhodnutia nie je právne relevantné, či žalobca v spornom období bol alebo nebol registrovaný na príslušnom daňovom úrade. Poukázala tiež na to, že poskytovateľ zdravotnej starostlivosti, ktorý poskytuje zdravotnú starostlivosť na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe je povinný požiadať Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou o pridelenie kódu poskytovateľa až na základe zák. č. 77/2015 Z. z., ktorým sa s účinnosťou od 1.5.2015 menil a dopĺňal zák. č. 578/2004 Z. z. Do 30.4.2015 môže poskytovať zdravotnú starostlivosť poskytovateľ na základe licencie na výkon

samostatnej zdravotníckej praxe bez toho, aby mu bol pridelený kód poskytovateľa. Z uvedeného dôvodu nepovažovala žalovaná za právne relevantné zrušenie kódu poskytovateľa zdravotnej starostlivosti. Súčasne uviedla, že na základe zák. č. 77/2015 Z. z. sa spresnila definícia poskytovateľov zdravotnej starostlivosti upravená v § 4 tak, že sa presnejšie vymedzilo právne postavenie poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorými sú fyzické osoby.

15. Žalovaná ďalej uviedla, že zákon o sociálnom poistení nevyklučuje súbeh poistení, a preto SZČO ktorej vzniklo povinné poistenie nadobudne status zamestnanca, nezaniká jej z tohto titulu povinné poistenie SZČO. V tejto súvislosti uviedla, že povinné poistenie a povinné dôchodkové poistenie SZČO vzniká resp. zaniká len z dôvodoch taxatívne uvedených v § 21 zák. č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. decembra 2010, t. j. na základe právnych skutočností ustanovených zákonom a nezávisí od podania registračného listu fyzickej osoby. Registračný list fyzickej osoby - prihláška resp. odhláška zo sociálneho poistenia má len deklaratórne účinky, t.j. deklaruje skutočnosti, ktoré vznikli priamo zo zákona č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov. Na podporu poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Sžso/16/2016.

16. Vo vzťahu k právnomu záveru v bode 51 rozsudku krajského súdu žalovaná uviedla, že pri rozhodovaní v predmetnej veci mala žalovaná k dispozícii všetky podklady potrebné na presné a úplné zistenie skutočného stavu veci. Žalovaná začatím nedávkového konania realizuje svoje práva vyplývajúce zo sociálno - poisťovacích právnych vzťahov, ktorým na druhej strane zodpovedajú povinnosti subjektov sociálneho poistenia. Týmto konaním sa v plnej miere realizuje zásada oficiality na strane príslušnej organizačnej zložky Sociálnej poisťovne. Podklady, ktorými pobočka Sociálnej poisťovne disponovala v čase rozhodnutia vo veci zániku povinného nemocenského poistenia a dôchodkového poistenia, boli postačujúce na rozhodnutie vo veci samej. Na podporu poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Sžso/20/2010. Žalovaná ďalej tiež uviedla, že v rámci odvolacieho konania bola celá vec z hľadiska skutkového a právneho opätovne preskúmaná, pričom žalovaná v napadnutom rozhodnutí zaujala stanovisko a vysporiadala sa so všetkými námietkami žalobcu, ktoré uviedol vo svojom odvolaní. Odvolacie námietky uvedené v bode 53 odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu neboli obsahom odvolania žalobcu zo dňa 16.11.2017, ktorým napadol prvostupňové rozhodnutie, a preto sa s nimi ani žalovaná nemohla vysporiadať. Podľa právneho názoru žalovanej výrok ako aj odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, splňajú obsahové náležitosti ust. § 209 ods. 3 a 4 zák. č. 461/2003 Z.z., a preto odvolávanie sa Krajského súdu na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 10Sžso/31/2014 v bode 59 odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu, nemá právne opodstatnenie. Právny záver krajského súdu, že napadnuté rozhodnutie žalovanej je nedostatočné odôvodnené, považovala žalovaná za nesprávny.

17. Z vyššie uvedených dôvodov žalovaná zotrvala na právnom názore prezentovanom vo vyjadrení k žalobe zo dňa 5.10.2018, že žalobcovi, ako SZČO povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenie dňa 30.6.2006 nezaniklo, ale zaniklo dňa 30.6.2008.

III.

Vyjadrenie žalobcu ku kasačnej sťažnosti žalovanej

18. Žalobca sa ku kasačnej sťažnosti žalovanej písomne nevyjadril.

IV.

Konanie pred kasačným súdom

19. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky bol formálne zriadený ústavným zákonom č. 422/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov dňa 1. januára 2021 a na základe zák. č. 423/2020 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s reformou súdnictva.

20. Podľa ust. § 101e ods. 1 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z.z., najvyšší správny súd začne činnosť 1. augusta 2021.

21. Podľa ust. § 101e ods. 2 zákona č. 757/2004 Z.z., o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z.z., výkon súdnictva prechádza od 1. augusta 2021 z najvyššieho súdu na najvyšší správny súd vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. augusta 2021 daná právomoc najvyššieho správneho súdu.

22. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. h) v spojení s § 438 ods. 2 S.s.p) preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 453 ods. 2 S.s.p), kasačnú sťažnosť žalovanej prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 S.s.p.), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky www.nssud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s ust. § 137 ods. 4 S.s.p.) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovanej je dôvodná.

23. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bol rozsudok Krajského súdu v Prešove, č.k. 4Sa/16/2018-40 zo dňa 24. januára 2019, ktorým krajský súd rozhodnutie žalovanej č. 27015-3/2018-BA zo dňa 10.5.2018 zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

24. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu krajského súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovaného správneho orgánu.

25. Predmetom preskúmacieho súdneho konania v danej veci bolo rozhodnutie žalovanej č. 27015-3/2018-BA zo dňa 10.5.2018, ktorým odvolanie žalobcu zamietla v celom rozsahu a potvrdila napadnuté rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Humenné. Prvostupňový správny orgán svojim rozhodnutím č. 26006-3/2017-HE, 700-85/2017 zo dňa 6. novembra 2017 rozhodol o tom, že samostatne zárobkovo činnou osobou Y.. R. H. (žalobcovi) nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30. júna 2006, ale zaniklo dňa 30. júna 2008.

26. Kasačný súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že správne súdnictvo v Slovenskej republike vychádza z materiálneho chápania právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy vyžadujúceho, aby verejná správa bola pod kontrolou súdnej moci. Je založené jednak na kontrole verejnej správy, či táto (ne)prekračuje jej zverené právomoci a jednak poskytuje ochranu subjektívnym právam osôb, do ktorých bolo zasiahnuté alebo zasahované v rozpore so zákonom. Hlavnou úlohou správneho súdnictva je teda ochrana subjektívnych práv a jeho cieľom ochrana práv fyzických a právnických osôb a ich prostredníctvom následne aj ochrana zákonnosti. Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu zaručujúcim každej osobe či už ide o fyzickú alebo právnickú osobu ochranu práv pred činnosťou orgánov verejnej správy. Dodržiavanie zákonnosti v oblasti výkonnej moci a dôsledná ochrana jednotlivca je jednou z najdôležitejších črt právneho štátu, ktorého koncepcia práva stojí aj na dodržiavaní práva štátnymi orgánmi. Správny súd v správnom súdnictve poskytuje ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom (§ 2 ods. 1 S.s.p.). Konanie pred správnym súdom je jednou zo záruk ochrany základných ľudských práv a slobôd a ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov administratívneho konania (§ 5 ods. 2 S.s.p.). Na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy (§ 135 ods. 1 S.s.p). Správnou žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy (§ 177 ods. 1 S.s.p.).

27. Kasačný súd dáva tiež do pozornosti, že správny súd nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa tretej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku (§§ 199 a nasl. S.s.p.) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. V súdnom prieskume zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v sociálnych veciach správny súd nie je viazaný rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ak žalobca je fyzickou osobou, ktorou namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným

rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávnych alebo procesnoprávnych právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. Správny súd v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy teda preskúmava, či orgán štátnej správy konal a rozhodol v súlade so zákonom, či v správnom konaní postupoval v súčinnosti s účastníkom konania, či sa vysporiadal s jeho námietkami a či na základe skutkových zistení na základe logického a rozumného uváženia ustálil správne svoj právny záver.

28. Kasačný súd zistil, že krajský súd v danej veci v procese súdneho prieskumu zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu náležite nepostupoval v súlade s procesnými pravidlami zákonodarcom nastolenými v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, keď súdny prieskum zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu, napadnutého žalobou, nevykonal v súlade s právnou úpravou ustanovenou v zákone č. 461/2003 Z. z. v spojení s právnou úpravou ustanovenou v zákone č. 578/2004 Z. z., postupom podľa Správneho súdneho poriadku, z ktorých dôvodov kasačný súd považoval právny záver správneho súdu o nezákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovanej za nesprávny.

V.

Právne posúdenie kasačným súdom

29. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

30. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

31. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

32. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivec musí konať tak, ako určuje právny poriadok. Z citovanej právnej úpravy ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu. Mocenské orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 7 Ústavy SR) a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie.

33. Vychádzajúc zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisu krajského súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovanej a právnej úpravy zákona o sociálnom poistení kasačný súd zistil, že medzi účastníkmi ostalo predovšetkým sporné, či žalobcovi ako samostatne zárobkovo činné osobe zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30. júna 2008 a nie 30. júna 2006. Kasačný súd túto spornú otázku považoval za zásadnú, a preto predovšetkým na ňu zameral svoju pozornosť.

34. Kasačný súd po vykonaní súdneho prieskumu napadnutého rozhodnutia žalovanej v spojení s prvostupňovým správnym rozhodnutím a konaní im predchádzajúcich pri aplikácii zákonnej úpravy uvedených právnych predpisov ako i právneho záveru Veľkého senátu formulovaného v jeho

rozhodnutí sp. zn. 1Vs/3/2019 zo dňa 24.11.2020, ktorý je pre senáty najvyššieho správneho súdu záväzný, postupom podľa Správneho súdneho poriadku dospel k opačnému záveru ako krajský súd. Kasačný súd vyhodnotil rozsah a dôvody kasačnej sťažnosti žalovanej vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu po tom, ako sa oboznámil s obsahom administratívneho a súdneho spisu, s námietkami žalovanej uvedenými v kasačnej sťažnosti a s prihliadnutím na ust. § 462 ods. 1 S.s.p. dospel k záveru, že rozhodnutie krajského súdu je potrebné zrušiť.

35. Otázkou postavenia (statusu) lekára ako samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. z dôvodu, že bol držiteľom licencie L1A sa zaoberal a dal na ňu odpoveď Veľký senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v rozsudku sp. zn. 1Vs 3/2019 zo dňa 24. novembra 2020. Ústavná sťažnosť proti uvedenému rozsudku najvyššieho súdu bola odmietnutá Ústavným súdom Slovenskej republiky uznesením č. k. IV.ÚS 610/2021-22 zo dňa 30.11.2021.

36. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku sp. zn. 1Vs 3/2019 zo dňa 24. novembra 2020 k otázke statusu samostatne zárobkovo činnnej osoby na základe oprávnenia na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení platnom do 31.12.2010 citujúc § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31.12.2010, § 3 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z., § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z. z., § 4 zákona č. 578/2004 Z. z., § 10 ods. 1, 2 zákona č. 578/2004 Z. z., § 68 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z., konštatoval: ..“ Zákonodarca už v ustanovení § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z. z. rozlišuje u lekárov medzi výkonom zdravotníckeho povolania na základe povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia alebo povolenia vydaného podľa osobitného predpisu [písm. b)] a na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe [písm. c)].

Jednou z podmienok na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie) právnickej osobe, napr. spoločnosti s ručením obmedzeným [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] je, že právnická osoba má určeného odborného zástupcu s licenciou na výkon činnosti odborného zástupcu [§ 68 ods. 1 písm. c)], teda s tzv. licenciou LIC.

Jednou z podmienok na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie) fyzickej osobe [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] je licencia L1B, t. j. licencia na výkon zdravotníckeho povolania [§ 68 ods. 1 písm. b)].

Pojem „povolenie“, uvedený v § 4 písm. a) bod 1. a § 11 zákona č. 578/2004 Z. z. je potrebné vykladať v kontexte s ustanovením § 3 ods. 4 písm. b) tohto zákona, teda tak, že pod povolením sa rozumie povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (ambulantnej zdravotnej starostlivosti, ústavnej zdravotnej starostlivosti). Povolenie príslušný orgán vydá fyzickej osobe, ak má licenciu na výkon zdravotníckeho povolania, tzv. licencia L1B [§ 12 ods. 2 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] a právnickej osobe, ak má určeného odborného zástupcu s licenciou na výkon činnosti odborného zástupcu v tom povolaní, v ktorom má poskytovateľ prevažne poskytovať zdravotnú starostlivosť - tzv. licenciu L1C [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z. Licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, vydaná podľa § 68 ods. 1 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z. (ďalej aj „licencia L1A“) nie je podmienkou na vydanie povolenia podľa § 12 zákona č. 578/2004 Z. z. Ide o licenciu, ktorá nie je žiadnym spôsobom viazaná na povinnosť držby licencie L1B alebo L1C, súčasne však držba licencie L1A nevyklučuje, aby lekár bol držiteľom aj licencií L1B a L1C.

Veľký senát sa stotožňuje s názorom, že licencia L1A oprávňuje lekára vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste, a že lekár - držiteľ licencie L1A je oprávnený bez ďalšieho povolenia alebo súhlasu akéhokolvek orgánu poskytovať zdravotnú starostlivosť. Iba na jeho vôľu je ponechané, či uvedenú licenciu bude aj využívať, a teda, či bude uzatvárať dohody/zmluvy o výkone zdravotnej starostlivosti s inými prevádzkovateľmi zdravotníckych zariadení, a vybrať si, v ktorom zdravotníckom zariadení, resp. inom mieste (napr. v byte chorého, v inom prirodzenom sociálnom prostredí osoby, ktorá vyžaduje poskytovanie zdravotnej starostlivosti) bude zdravotnú starostlivosť poskytovať. V prípade poskytovania zdravotnej starostlivosti na základe licencie L1A ide o tzv. „návštevnú službu“. Samotná skutočnosť, že prevádzkovateľ zdravotníckeho zariadenia, s ktorým lekár - držiteľ licencie L1A uzatvára dohodu/zmluvu, je povinný spĺňať podmienky ustanovené zákonom, medzi ktoré patrí aj vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia s oprávnením na vykonávanie samostatnej

zdravotníckej praxe lekára - držiteľa licencie L1A nijako nesúvisí. Povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia sa viaže výlučne na osobu prevádzkovateľa zdravotníckeho zariadenia. Zánikom povolenia neprestane lekár, ktorý je držiteľom licencie L1A, spĺňať podmienky pre vydanie tohto druhu licencie. Splnenie predpokladov pre vydanie licencie L1A lekárom nie je naviazané na vydanie povolenia prevádzkovateľa zdravotníckeho zariadenia. Skutočnosť, že lekár-držiteľ licencie L1A uzatvára súkromné zmluvy/dohody s prevádzkovateľom zariadenia, ktorý má vydané povolenie, nemožno chápať ako podmienku oprávnenia na výkon zdravotníckej praxe. Podmienky na výkon samostatnej zdravotníckej praxe musí lekár splniť na to, aby mu licencia L1A bola vydaná (pred vydaním licencie L1A). Zmluvu/dohodu s prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia uzatvára následne, po tom, čo spĺňa podmienky na výkon zdravotníckej praxe, teda po vydaní licencie L1A.

Veľký senát sa stotožňuje s názorom senátu 9S, že pod pojmom oprávnenie na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31.12.2010 je potrebné rozumieť povolenie, súhlas s vykonávaním určitej činnosti, ktoré vydáva Slovenská lekárska komora po tom, čo zistí, že lekár spĺňa odborné a iné zákonom ustanovené predpoklady na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe. Skutočnosť, že lekár na základe tohto povolenia, súhlasu s výkonom činnosti (licencie L1A) môže uzatvárať dohody/zmluvy, od ktorých závisí, kde takúto činnosť bude vykonávať, na existenciu povolania udeleného lekárskou komorou, vplyv nemá. Po splnení zákonných podmienok je iba na vôli držiteľa oprávnenia, akým spôsobom a kde bude výkon činnosti realizovať, pričom zo strany verejnej moci u držiteľa licencie L1A žiadny ďalší úkon (napr. povolenie vykonávať činnosť u konkrétneho poskytovateľa, registráciu a pod.) nie je potrebný. Licenciu L1A nepotrebuje lekár v pracovnom pomere u poskytovateľa zdravotnej starostlivosti. Na výkon povolania lekára v pracovnom pomere Slovenska lekárska komora vydáva licenciu L1B. Ak sa lekár rozhodne poskytovať zdravotnú starostlivosť ako fyzická osoba - podnikateľ vo svojom mene a na svoj účet vo vlastnom zdravotníckom zariadení [§ 4 písm. a) bod. 1 zákona č. 578/2004 Z. z.], v takom prípade je licencia L1B predpokladom na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie), ktoré vydáva ministerstvo alebo samosprávny kraj. Licencia L1B teda sama o sebe nie je oprávnením na vykonávanie činnosti, ktoré predpokladá ustanovenie § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z.z. v znení platnom do 31.12.2010 - takým oprávnením sa stáva len v spojení s povolením lekára - fyzickej osoby na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (ambulancie). Pokiaľ si lekár na účely poskytovania zdravotnej starostlivosti založí spoločnosť s ručením obmedzeným, v takom prípade licencia L1C - licencia na výkon činnosti odborného zástupcu zdravotníckym pracovníkom v povolaní lekár, vydaná podľa § 68 ods. 1 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z., je predpokladom na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia touto právnickou osobou. Je iba na vôli lekára, či popri žiadosti o vydanie licencie L1B, požiada aj o vydanie licencie L1A, a či sa rozhodne využiť obe licencie a poskytovať zdravotnú starostlivosť základe oboch licencií. Držba licencie L1B ani vstup jej držiteľa do pracovného pomeru s prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia však nemá žiaden vplyv na právo držiteľa licencie L1A naďalej vykonávať samostatnú zdravotnícku prax. Ak sa lekár ako fyzická osoba - podnikateľ, uvedená v bode 56 tohto rozsudku, rozhodne zmeniť spôsob svojho podnikania a založiť si napr. spoločnosť s ručením obmedzeným, ktorá bude prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia ako právnická osoba, na získanie povolenia podľa § 12 ods. 3 zákona č. 578/2004 Z. z. musí mať táto právnická osoba určeného odborného zástupcu s licenciou na výkon činnosti odborného zástupcu [§ 68 ods. 1 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z.], teda s tzv. licenciou LIC. Licencia LIC nie je oprávnením na vykonávanie činnosti, ktoré predpokladá ustanovenie § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. Ani držba licencie LIC nie je dôvodom zániku licencie L1A, a nie je ani prekážkou toho, aby lekár využíval aj licenciu L1A. Licencie môže Lekárska komora dočasne pozastaviť alebo zrušiť z dôvodov a v rozsahu podľa § 73 a § 74 zákona č. 578/2004 Z. z. Veľký senát sa z vyššie uvedených dôvodov stotožnil s názorom senátu 9S, že v prípade držiteľov licencií L1A je naplnená formálna aj materiálna stránka oprávnenia na výkon činnosti, pretože neexistuje žiadna vonkajšia prekážka nezávislá od vôle držiteľa licencie, ktorá by mu bránila vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste. Skutočnosť, že držiteľ licencie L1A uvedenú licenciu nevyužíva, neznamená reálnu nemožnosť jej využívania. Na to, aby licencia L1A nebola oprávnením podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., by musela existovať objektívna nemožnosť vykonávať činnosť, ktorá nespočíva v konaní, resp. nekonaní držiteľa

oprávnenia. Vzhľadom na uvedené držiteľ licencie L1A má postavenie (status) samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z.“

37. Z uvedených dôvodov Veľký senát v konaní vedenom pod sp. zn. 1Vs/3/2019 dospel k záveru, že je potrebné sa odchýliť od záveru Veľkého senátu vo veci sp.zn. 1Vs/1/2019. Na prvú otázku, teda „či licencia L1A vydaná lekárovi na výkon samostatnej zdravotníckej praxe podľa § 10 ods. 2 zákona č. 548/2004 Z. z. má alebo nemá charakter oprávnenia na výkon činnosti predpokladaného v § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z.“, uvádza nasledovnú odpoveď:

Licenciu L1A (na výkon samostatnej zdravotníckej praxe) ako samostatné oprávnenie na výkon zdravotníckeho povolania podľa § 3 ods. 4 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti treba považovať za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z., na základe ktorého je lekár - držiteľ licencie L1A považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu na účely zákona o sociálnom poistení. Vykonávanie zdravotníckeho povolania v pracovnoprávnom vzťahu lekárom, ktorý je držiteľom licencie L1B a ktorý je súčasne stále držiteľom licencie L1A, nie je prekážkou možnosti poskytovať zdravotnú starostlivosť aj na základe licencie L1A, a teda nie je dôvodom, aby držiteľ licencie L1A nebol považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z.“

38. Veľký senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v rozsudku č. k. 1Vs 3/2019, zo dňa 24. novembra 2020 k otázke zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia z titulu oprávnenia na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení platnom do 31.12.2010, citujúc § 14 ods. 1 písm. b/, § 21 ods. 1,3, § 227 ods.2, písm. a/, § 228 ods.1,2,3,7, § 233 ods.6 zákona č. 461/2003 Z. z., konštatoval: .....“Status samostatne zárobkovo činnnej osoby (ďalej aj „SZČO“) na základe licencie L1A nie je bez ďalšieho dôvodom vzniku, resp. trvania povinného poistenia SZČO, je však predpokladom vzniku, alebo trvania takého poistenia. V tejto súvislosti považuje Veľký senát za potrebné zdôrazniť, že ten istý lekár môže byť povinne poistený ako SZČO podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., či už na základe licencie L1A alebo/aj ako fyzická osoba-držiteľ licencie L1B na základe povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia; súčasne môže byť povinne poistený aj ako zamestnanec, prípadne aj ako iná SZČO uvedená v § 5 písm. a), b), d) až f) zákona č. 461/2003 Z. z.

Osobitný spôsob vzniku, resp. zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia (ďalej aj „povinné poistenie“) samostatne zárobkovo činnnej osoby upravuje ustanovenie § 21 ods. 2 až 4 zákon č. 461/2003 Z. z.

Trvanie a zánik poistenia lekára, ktorý je držiteľom licencie L1A, odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinný mať oprávnenie podľa osobitného predpisu (licenciu L1B), osobitne upravuje ustanovenie § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z.

Podľa § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z., účinnom od 01.01.2008 do 31.12.2008, povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. b) a c) dňom zániku týchto oprávnení, a samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. c) odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, ak od tohto dňa podľa svojho vyhlásenia nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c).

Držiteľovi licencie L1A v zmysle citovaného ustanovenia povinné poistenie môže zaniknúť z troch dôvodov. Prvým dôvodom je príjem v rozhodnom období nižší ako predpokladá ustanovenie § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z.

Druhým dôvodom je zánik licencie L1A, kedy povinné poistenie zanikne dňom zániku tejto licencie. Na zánik povinného poistenia držiteľa licencie L1A z tretieho dôvodu, teda z dôvodu vzniku pracovného pomeru sa vzťahuje ustanovenie § 21 ods. 4 písm. b), časť vety za spojovníkom „a“. To znamená, že z dôvodu vzniku pracovného pomeru u poskytovateľa zdravotníckeho zariadenia, v ktorom lekár musí mať licenciu L1B, môže povinné poistenie lekára ako SZČO z titulu držby licencie L1A zaniknúť iba vtedy, ak držiteľ licencie L1A splní svoju povinnosť podľa § 227 ods. 2 písm. a) a § 228 ods. 3 a 7 v spojení s § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. a pobočke Sociálnej poisťovne predloží vyhlásenie, že odo dňa vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne

zárobkovo činnej osoby uvedenej v § 5 písm. c), teda že od uvedeného dňa nevykonáva činnosť na základe licencie L1A (t. j. samostatnú zdravotnícku prax).

Keďže zákon č. 461/2003 Z. z. výslovne vyžaduje podanie „vyhlásenia“ podľa § 21 ods. 4 písm. b), za splnenie tejto povinnosti nemožno považovať podanie Registračného listu - odhlášky, z obsahu ktorého náležitosti vyhlásenia nevyplývajú.

Na účely § 21 ods. 4 v spojení s § 228 ods. 7 zákona č. 461/2003 Z. z. Sociálna poisťovňa vydala a na svojej webovej stránke zverejnila tlačivo „Vyhlásenie samostatne zárobkovo činnej osoby, že od vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnej osoby, na ktorú má oprávnenie podľa osobitného predpisu.“ Z obsahu tohto tlačiva vyplýva, že sa týka samostatne zárobkovo činnej osoby podľa § 5 písm. c) zákona, ktorá vyhlasuje, že od vzniku pracovného pomeru, t. j. „od .....“ túto činnosť nevykonáva a že toto vyhlásenie podáva ako súčasť Registračného listu FO - odhlášky z povinného nemocenského poistenia a z povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnej osoby z dôvodu zániku týchto poistení.

Povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie držiteľa licencie L1A teda môže zaniknúť tromi spôsobmi:

- podľa § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. dňom 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou (ďalej len „príjem z podnikania“) nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9 tohto zákona, alebo

- podľa § 21 ods. 4, časti vety pred písmenom „a“ zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom od 01.08.2006 do 31.12.2010 vždy dňom zániku licencie, alebo

- odo dňa vzniku pracovného pomeru s poskytovateľom zdravotnej starostlivosti, v ktorom na výkon činnosti je povinný mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, ak (v súlade s § 227 ods. 2 písm. a) a § 228 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. v spojení s § 21 ods. 4, časti vety za písmenom „a“ tohto zákona) taký lekár predložil pobočke Sociálnej poisťovne vyhlásenie, že od vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnej osoby uvedenej v § 5 písm. c) tohto zákona.“

39. Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení, č. k. IV.ÚS 610/2021-22 zo dňa 30.11.2021, ktorým odmietol ústavnú sťažnosť proti uvedenému rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, č. k. 1Vs 3/2019 zo dňa 24. novembra 2020, konštatoval: .....“Podľa názoru ústavného súdu napadnutý rozsudok nie je možné považovať za zjavne neodôvodnený ani za arbitrárny, teda taký, ktorý by bol založený na právnych záveroch nemajúcich oporu v zákone, resp. popierajúcich podstatu, zmysel a účel v predmetnom konaní aplikovaných ustanovení právnych predpisov.

O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu zo strany všeobecného súdu je možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Z ústavnoprávneho hľadiska preto nie je dôvod na spochybnenie záverov napadnutého rozsudku, pretože sú dostatočne zdôvodnené, aj keď s takým zdôvodnením sťažovateľ nesúhlasí a využíva dostupnú inštančnú možnosť tieto závery vo svoj prospech „prebiť“, nie však na podklade využiteľnom pre ústavnú sťažnosť. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu je teda ústavne udržateľný.

Ústavný súd opätovne pripomína, že mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré zákon zveril najvyššiemu súdu (bod 22 odôvodnenia tohto rozhodnutia), a preto ak všeobecné súdy zaujímajú vo vzťahu k určitej otázke rôzne právne názory, nemožno v takomto postupe vidieť porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže zaujatie stanovísk k výkladu zákonov a iných než ústavných predpisov je vo výlučnej kompetencii najvyššieho súdu (m. m. IV. ÚS 426/2018).

Tu je potrebné osobitne zdôrazniť, že zjednocovanie rozhodovania senátov najvyššieho súdu je (aj) vecou veľkého senátu príslušného kolégia tohto súdu. Po takom vyriešení určitej právnej otázky je určite z hľadiska právnej istoty nežiaduce, ak sa judikatúrny stav opätovne zmení bez zmeny pre rozhodovanie podstatného právneho predpisu. Zároveň však platí, že pokiaľ zákonodarca s postupom zmeny právneho názoru veľkého senátu o tej istej otázke následným rozhodnutím veľkého senátu v inom zložení výslovne počíta, ide o „poistku omylu“ a vyšší stupeň zjednocovacieho procesu na účel aplikáčnej optimalizácie (k tomu pozri body 17, 19, 21 a 23 tohto odôvodnenia). Novo rozhodujúci sudcovia najvyššieho súdu nemôžu v predmetnej situácii svoj odlišný právny názor ignorovať a,

naopak, postupujú ex officio, pričom taký ich zákonne súladný postup nemôže byť z hľadiska práva na súdnu ochranu neúspešnej strany v konaní v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy úspešne napadnutý ako ústavne nekonformný.

Sťažovateľom avizované (ako možné) neustále preklápanie riešenia dotknutej právnej otázky postupne sa lišiacimi rozhodnutiami veľkého senátu kolégia v inom zložení je eliminované mechanizmom prijímania stanoviska podľa § 21 ods. 3 písm. a) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Ústavný súd teda v okolnostiach tejto veci dospel k záveru, že argumentácii sťažovateľa chýba ústavnoprávny rozmer, keď vo svojej ústavnej sťažnosti v zásade len polemizuje s právnymi závermi najvyššieho súdu a stavia ústavný súd do pozície ďalšej inštancie v rámci sústavy všeobecných súdov. Sťažovateľom uvádzané tvrdenia nijako nesignalizujú také pochybenia najvyššieho súdu, ktoré by vytvárali priestor pre možnosť vyslovenia porušenia označených práv sťažovateľa po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.

Uvedené je dostačujúce na to, aby ústavný súd túto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže ich posudzovanie je viazané na vyslovenie porušenia označených práv a slobôd, k čomu v tomto prípade nedošlo.“

40. Rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky ako aj rozhodnutie veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je pre súdy záväzné.

41. Vychádzajúc z uvedeného a skutkových zistení, ktoré v danej veci potvrdili, že žalobca aj po vydaní rozhodnutia č. 33334/2006/OZ-CUP zo dňa 2. mája 2006, Prešovského samosprávneho kraja, ktorým žalobcovi ku dňu 30. júnu 2006 zrušil rozhodnutie na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v neštátnom zdravotníckom zariadení - ambulancii, v odbore všeobecné lekárstvo, bolo nesporné, že bol i naďalej držiteľom licencie číslo: L1A/PO/0789/06 vydanou Slovenskou lekárskou komorou dňa 9. februára 2006 na výkon samostatnej zdravotníckej praxe a za predchádzajúce obdobie vykazoval príjem, Sociálna poisťovňa v oboch stupňoch rozhodla v súlade so zákonom č. 461/2003Z.z., keď rozhodla tak, že žalobcovi ako samostatne zárobkovo činnnej osobe nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30. júna 2006, ale zaniklo dňa 30. júna 2008, keďže v intenciách vyššie uvedeného názoru veľkého senátu Najvyššieho súdu SR v spojení s rozhodnutím Ústavného súdu SR žalobca ako držiteľ licencie L1A mal postavenie (status) samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., keď v prípade žalobcu ako držiteľa licencie L1A je naplnená formálna aj materiálna stránka oprávnenia na výkon činnosti, pretože neexistuje žiadna vonkajšia prekážka nezávislá od jeho vôle ako držiteľa tejto licencie, ktorá by mu bránila vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste. Skutočnosť, že žalobca ako držiteľ tejto licencie L1A uvedenú licenciu nevyužíval, neznamená reálnu nemožnosť jej využívania. Na to, aby licencia L1A nebola oprávnením podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z., by musela existovať objektívna nemožnosť vykonávať činnosť, ktorá nespočíva v konaní, resp. nekonaní držiteľa oprávnenia.

42. Taktiež sa kasačný súd nestotožnil s názorom krajského súdu o nepreskúmateľnosti rozhodnutia žalovanej pre nedostatok dôvodov. Hoci prvým úkonom v konaní bolo doručenie prvostupňového rozhodnutia, žalobca mal možnosť podať, a aj podal, odvolanie proti prvostupňovému rozhodnutiu, v odvolaní uviedol všetky svoje námietky, s ktorými sa vysporiadala žalovaná v preskúvanom rozhodnutí. Taktiež je potrebné zdôrazniť, že sa jedná o nedávkové konanie, kde vo väčšine prípadov začína konanie na podnet Sociálnej poisťovne, ktorá má možnosť zistiť a overiť si všetky údaje z vlastnej činnosti, hlavne z vlastných databáz a registrov poistencov. Začatím nedávkového konania realizuje svoje práva vyplývajúce zo sociálno - poisťovacích vzťahov, ktorý na druhej strane korešpondujú s povinnosťami subjektov sociálneho poistenia. Týmto konaním sa v plnej miere realizuje zásada oficiality. Rozhodnutie žalovanej dáva, podľa názoru kasačného súdu, vo svojom odôvodnení odpovede na všetky zásadné právne otázky týkajúce sa prejednávanej veci.

43. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti kasačný súd kasačné námietky sťažovateľky, ktorými namietala nesprávne právne posúdenie veci správnym súdom v zmysle § 440 ods. 1 písm. g) S.s.p. vyhodnotil ako dôvodné, keďže tieto námietky spochybnili vecnú a právnu správnosť napadnutého rozhodnutia správneho súdu. Z uvedených dôvodov kasačný súd podľa § 462 ods. 1 v spojení s § 440 ods. 1 písm. g) S.s.p. rozhodnutie správneho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

44. V ďalšom konaní bude povinnosťou správneho súdu opätovne sa vecou dôsledne zaoberať, posúdiť zákonnosť rozhodnutia a postupu žalovanej v spojení s rozhodnutiami a postupom prvostupňového správneho orgánu a to v súlade s názorom kasačného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí a vo veci opätovne rozhodnúť. V novom rozhodnutí vo veci samej rozhodne správny súd opätovne o nároku na náhradu trov konania vrátane o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 S.s.p.).

45. Toto rozhodnutie prijal kasačný súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.